

PATVIRTINTA

VšĮ Kelmės rajono pirminės sveikatos
priežiūros centro direktoriaus 2026 m.
sausio 2 įsakymu Nr. 05-03-1

VŠĮ KELMĖS RAJONO PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRO KORUPCIJOS PREVENCIJOS 2026 – 2028 METŲ VEIKSMŲ PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. VšĮ Kelmės rajono pirminės sveikatos priežiūros centro (toliau – Centras) 2026 – 2028 m. korupcijos prevencijos veiksmų plano (programos) (toliau – Programa) paskirtis – užtikrinti veiksmingą, kryptingą ir efektyvią korupcijos prevenciją Centre 2026 – 2028 m. laikotarpiu, sukurti teisinės, administracinės, finansinės prielaidas ir sąlygas skaidriai, kokybiškai sveikatos priežiūrai užtikrinti.

2. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT), Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės atliktų analizių ir auditų pateiktomis išvadomis ir rekomendacijomis, pateiktomis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. liepos 17 d. įsakyme Nr. V-813 „Dėl Šakinio korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2023–2025 metų veiksmų plano patvirtinimo“.

3. Programoje vartojamos sąvokos:

3.1. **Korupcija** – bet koks valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens elgesys, neatitinkantis jam suteiktų įgaliojimų ar nustatytų elgesio standartų, ar tokio elgesio skatinimas siekiant naudoti sau ar kitiems asmenims ir taip kenkiant asmenų ir valstybės interesams.

3.2. **Korupcijos prevencija** – korupcijos priežasčių, sąlygų atskleidimas ir šalinimas sudarant bei įgyvendinant atitinkamą priemonių sistemą, taip pat poveikis asmenims siekiant atgrasinti nuo korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų darymo.

3.3. **Korupcijos rizikos veiksniai** – priežastys, sąlygos, įvykiai ir aplinkybės, dėl kurių gali būti padarytas korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas.

3.4. **Korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas** – valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens administracinis, darbo drausmės ar tarnybinis nusižengimas, padarytas tiesiogiai ar netiesiogiai siekiant arba reikalaujant turtinės ar kitokios asmeninės naudos (dovanos, pažado, privilegijos) sau ar kitam asmeniui, taip pat ją priimant, kai tai daroma piktnaudžiaujant tarnybine padėtimi, viršijant įgaliojimus, neatliekant pareigų, pažeidžiant viešuosius interesus, taip pat korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.

3.5. **Korupcinio pobūdžio nusikalstama veika** – kyšininkavimas, prekyba poveikiu, papirkimas, kitos nusikalstamos veikos, jeigu jos padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ar kitiems asmenims naudoti: piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas, piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais, dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas, tarnybos paslapties atskleidimas, komercinės paslapties atskleidimas, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas, kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą ar kitos nusikalstamos veikos, kai tokių veikų padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą.

3.6. **Valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo** – asmuo, kuris dirba arba kitais įstatyme numatytais pagrindais eina pareigas viešajame arba privačiajame juridiniame asmenyje ar kitoje organizacijoje arba verčiasi profesine veikla ir turi atitinkamus administracinius įgaliojimus, arba turi teisę veikti šio juridinio asmens ar kitos organizacijos vardu, arba teikia viešąsias paslaugas, taip pat arbitras arba prisiekusysis.

3.7. Kitos Programoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme ir kituose įstatymuose apibrėžtas sąvokas.

4. Programa įgyvendinama pagal Programos priede (1 priedas) pateiktą VšĮ Kelmės rajono pirminės sveikatos priežiūros centro veiksmų plano įgyvendinimo 2026 – 2028 metų priemonių planą.

II. KORUPCIJOS SVEIKATOS SISTEMOJE BEI POLIKLINIKOJE SITUACIJOS IR PRIELAUDŲ ANALIZĖ

5. Korupcija sveikatos sistemoje – tai neteisėti ar neetiški veiksmai, susiję su sveikatos priežiūros paslaugomis, kurie pažeidžia skaidrumą, sąžiningumą ir pacientų teises. Esamos situacijos įvertinimui sveikatos priežiūros sistemoje buvo apžvelgiami sociologinių tyrimų duomenys bei faktiniai duomenys apie padarytas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

6. „Transparency International“ (toliau – TI) Korupcijos suvokimo indeksas (toliau – KSI) yra vienas garsiausių pasaulyje korupcijos suvokimo tyrimų, parodantis, kaip įvairioms pasaulio valstybėms pavyksta kontroliuoti korupciją. Esama padėtis įvertinama nuo 0 iki 100, kurioje 0 reiškia labai korumpuotą, o 100 – visiškai nekorumpuotą valstybę. 2024 m. TI KSI tyrime Lietuvai skirti 63 balai ir 32 vieta 180 šalių sąrašė. Lietuva užima 12 vietą tarp Europos Sąjungos (ES) valstybių.

7. Pasaulinis korupcijos barometras (angl. Global Corruption Barometer) – tai vienintelis pasaulinio masto tyrimas apie požiūrį į korupciją ir korupcijos patirtį. Pasaulinį korupcijos barometrą pagal visuomenės nuomonės apklausas sudaro tarptautinė nevyriausybinė organizacija TI. Tyrimo „Specialus Eurobarometras Nr. 502: korupcija“ duomenimis, didžiausia gyventojų dalis susiduria su kyšininkavimu būtent sveikatos priežiūros įstaigose, tačiau neteisėti atsiskaitymai šiose įstaigose dažnai susiję ne su medicinos personalo tiesioginiu kyšio reikalavimu, bet su pačių respondentų nuostata, kad reikia papildomai atsiskaityti už suteiktas paslaugas.¹

8. Daugiau nei pusė (55 proc.) šalies gyventojų galvoja, kad korupcija Lietuvos sveikatos apsaugos sistemoje mažėja, rodo Sveikatos apsaugos ministerijos užsakymu atliktos visuomenės ir medikų apklausos rezultatai. Pernai taip manančių gyventojų buvo 6 proc. mažiau. Dar pozityviau galvoja medikai – net 9 iš 10 asmens sveikatos priežiūros specialistų (90 proc.) sutinka, kad korupcija sistemoje mažėja.²

9. Remiantis aukščiau išdėstyta informacija, sveikatos priežiūros sistema tendencingai išlieka viena iš labiausiai korumpuotų viešojo sektoriaus sričių. Korupcijai plisti galimai padeda pacientų mąstymas, kad neoficialūs mokėjimai pagerins paslaugų kokybę arba paskatins gydytoja elgtis su jais geriau. Iš to, galima daryti prielaidą, kad pacientams trūksta informacijos skatinančios kovoti su korupcija, o visuomenės tolerancija korupcijai daro didelę įtaką jos plėtrai. Korupcinė veikla sveikatos priežiūros sistemoje daro ne tik turtinę, bet ir neturtinę žalą, nes pažeidžiami visų šalies gyventojų lygiateisiškumo ir teisingumo principai, atsiranda nepasitikėjimas ir nusivylimas

¹ „Specialus Eurobarometras Nr. 502: korupcija“; <https://www.stt.lt/doclib/ewuhagqraznuwz75puc641dpdbw4mmf7>

² „Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovė „Spinter tyrimai“; 2025 m. <https://sam.lrv.lt/lt/news/daugeja-mananciu-kad-korupcija-sveikatos-apsaugos-sistemoje-mazeja-7T6R/>

tiek visuomene, tiek pačia valstybe, nors visa šalies asmens sveikatos priežiūros sistema, vaistai, medicinos priemonės, prevencinės sveikatos programos finansuojami PSDF lėšomis.

10. Nepaisant tyrimų vertinimo gerėjimo tendencijos, būtina imtis efektyvių priemonių, siekiant mažinti korupcijos atvejus asmens sveikatos priežiūros srityje, diegiant veiksmingą šios sistemos antikorupcijos politiką.

III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

11. Programos tikslas – sukurti korupcijai atsparią aplinką, užtikrinant skaidresnę ir veiksmingesnę Centro bei jo darbuotojų veiklą.

12. Programos uždaviniai:

12.1. vykdyti nuolatinę kryptingą korupcijos prevencijos politiką, užtikrinti veiksmingą numatytų ilgalaikės korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių įvykdymą;

12.2. didinti Centro veiklos ir jo procedūrų viešumą, atvirumą ir atskaitingumą visuomenei;

12.3. Centro internetiniame puslapyje, įstaigos patalpose skelbti informaciją apie Centro veiklą, įstaigoje taikomas korupcijos prevencijos priemones, siekiant kuo didesnio veiklos viešumo ir skaidrumo;

12.4. skatinti darbuotojų nepakantumą korupcijos apraiškoms ir įtraukti į korupcijos prevenciją Centro pacientus, ugdant antikorupcinę kultūrą gydymo įstaigoje;

12.5. didinti viešumą ir atvirumą teikiant viešąsias ir administracines paslaugas;

12.6. didinti visuomenės švietimą ir informavimą apie Programos įgyvendinimą, taip pat vykdyti Centro darbuotojų mokymus.

IV. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

14. Centre korupcijos prevencijos politiką nustato ir jos įgyvendinimą koordinuoja – Centro direktorius.

15. Programą kontroliuoja, programos stebėseną bei vertinimą vykdo už korupcijos prevenciją ir jos kontrolę atsakingas asmuo. Kiekvienais metais iki metų galo, atliekamas Programos kasmetinis vertinimas, surašant vertinimo ataskaitą, kuri įteikiama įstaigos vadovui.

16. Programos uždaviniai vertinami pagal priemonių plane nustatytus laukiamo rezultato vertinimo kriterijus.

17. Visa informacija, susijusi su Programos įgyvendinimu ir vertinimu, skelbiama Centro interneto svetainėje.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Programa atnaujinama pasikeitus atitinkamiems teisės aktams, įvykus kitoms reikšmingoms aplinkybėms ar pakeitimus inicijavus Steigėjui, Centro direktoriui ir/ar paskirtam už korupcijos prevenciją atsakingam asmeniui.

19. Už Programos savalaikį atnaujinimą, įgyvendinimą, įgyvendinimo kontrolę atsakingas Centro direktoriui ir už korupcijos prevenciją ir jos kontrolę atsakingas asmuo.
